

Περίληψη

Κεντρική ιδέα της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση των σχέσεων πρωτογενούς και τριτογενούς τομέα και ειδικότερα των αγροτικών και τουριστικών δραστηριοτήτων στην Κέρκυρα, εστιάζοντας στην ελαιοκαλλιέργεια και κατ' επέκταση στην υφιστάμενη κατάσταση και το μέλλον του Κερκυραϊκού ελαιώνα. Εξετάζοντας την διάρθρωση των τριών τομέων παραγωγής στο νησί διαπιστώνουμε την κυριαρχία της ελαιοκαλλιέργειας στον πρωτογενή τομέα και των τουριστικών δραστηριοτήτων στον τριτογενή. Διαπιστώνουμε επίσης το έλλειμμα του δευτερογενή τομέα και ειδικότερα της μεταποίησης. Η ανταγωνιστική σχέση ελαιοκαλλιέργειας και τουρισμού τεκμηριώνεται μέσω των συγκρούσεων που αφορούν τις χρήσεις γης και της υπανάπτυξης της αγροτικής ενδοχώρας του νησιού.

Η αναδιάρθρωση του τουριστικού κλάδου σε ολόκληρη την Μεσόγειο που συνίσταται στην συμπίεση του κόστους και την στροφή στον τουρισμό πολυτελείας επηρεάζει και την θέση της Κέρκυρας στον διεθνή ανταγωνισμό. Η γεωγραφική της θέση και ο πλούτος και η ποικιλία των τουριστικών της πόρων, συντέλεσαν αποφασιστικά στην ανάπτυξή της αλλά σήμερα η κυριαρχία του συμβατικού μοντέλου τουρισμού και των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων έχει οδηγηθεί σε μία αναπτυξιακή στασιμότητα με τάσεις ύφεσης. Η υποβάθμιση φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος του νησιού εκφράζεται μέσω της κυρίαρχης τυπολογίας της παρόδιας δόμησης σε παράκτιες θέσεις.

Η κρίση της ελαιοκαλλιέργειας στο νησί αλλά και σε όλη την Ελλάδα σχετίζεται με παράγοντες εξωγενείς και ενδογενείς. Στους εξωγενείς παράγοντες συγκαταλέγονται η τάση απελευθέρωσης του εμπορίου αγροτικών προϊόντων μέσω του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, σε συνδυασμό με το ορατό τέλος της στήριξης που παρέχεται στο πλαίσιο της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Η μοναδική προοπτική για την ελληνική ελαιοκαλλιέργεια υπό τους σημερινούς

συσχετισμούς είναι η στροφή στην παραγωγή ποιοτικού – βιολογικού προϊόντος σε συνδυασμό με την επιτόπου τυποποίησή του. Στον Κερκυραϊκό ελαιώνα προϋπόθεση της παραγωγής ποιοτικού προϊόντος είναι το πολύ αυστηρό κλάδεμα των ελαιόδεντρων (καρατόμηση) που όμως έρχεται σε σύγκρουση με τον αισθητικό ρόλο του. Γι' αυτό προτείνεται η πραγματοποίηση τέτοιων επεμβάσεων μακριά από τους οικισμούς, το οδικό δίκτυο και το θαλάσσιο μέτωπο, η παραγωγή ποιοτικού προϊόντος, η τυποποίησή του και η σύνδεσή του με τον τουρισμό κατά το πρότυπο του κουμ κουάτ. Επίσης έχει προταθεί η χάραξη φυσικών – πολιτιστικών διαδρομών που θα διασχίζουν τον ελαιώνα, στην κατεύθυνση της ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού που θα συμπεριλαμβάνουν και την ύπαιθρο.

Αυτό που δεν έχει διευκρινιστεί στις υφιστάμενες προτάσεις είναι πως θα διαφυλαχθεί η εικόνα του ελαιώνα, η οποία δημιουργήθηκε από τις παραδοσιακές καλλιεργητικές πρακτικές, οι οποίες κινδυνεύουν να εκλείψουν. Η απάντηση πιστεύουμε ότι εντάσσεται στο πλαίσιο της πολυλειτουργικής γεωργίας, όπου δίνεται έμφαση στις γεωργικές πρακτικές σαν παράγοντα προστασίας του τοπίου και της βιοποικιλότητας και όχι αποκλειστικά σαν συντελεστή παραγωγής τροφίμων. Σήμερα δεν είναι μόνο το φυσικό τοπίο το οποίο θεωρείται ότι χρήζει προστασίας αλλά και το ανθρωπογενές, αγροτικό. Η προστασία του πολιτιστικού τοπίου εντάσσεται στις κατευθύνσεις του ευρωχωροταξικού και υπάρχουν ήδη παραδείγματα εφαρμογής στον ευρωπαϊκό και στον ελληνικό χώρο.

Πιστεύουμε τέλος ότι η αισθητική αξία του τοπίου του Κερκυραϊκού ελαιώνα μπορεί να θεμελιωθεί σε μία αντίληψη του τοπίου σαν σχέση ανάμεσα στο φυσικό αντικείμενο και το βλέμμα του παρατηρητή που το νοηματοδοτεί, σχέση που παράγεται από τις πρακτικές. Τέτοιες πρακτικές είναι μεταξύ άλλων οι αγροτικές φροντίδες των παραγωγών, η περιπλάνηση των επισκεπτών και η καλλιτεχνική αναπαράσταση του τοπίου από την πλευρά των καλλιτεχνών.